

Рудницька-Юрійчук І.Р.

кандидат педагогічних наук;

Андрушко М.В.

студент,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНА МОДЕЛЬ ВИХОВАННЯ ДИТИНИ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Процес модернізації України, її соціально-політичний стан спрямовані на входження в європейський простір, що зобов'язує до прогресивних змін та пошуку нових стратегій розвитку у сфері дошкільної освіти. Головними умовами змін на даному етапі виступають удосконалення змісту дошкільної освіти, гуманізація її цілей та принципів, переорієнтація на розвиток особистості дитини.

Сучасний розвиток дошкільної освіти характеризується переходом від традиційної моделі виховання до розвивальної конструктивної моделі, орієнтованої на результат. Актуальним питанням сьогодення є створення сприятливих умов для особистісного становлення й творчої самовираженості кожного дошкільника, формування його життєвої компетентності. Окремі аспекти особистісного підходу відображені у працях як зарубіжних, так і вітчизняних вчених, зокрема: Х.Д. Алчевська, І.Д. Бех, Є.М. Водовозова, С.І. Подмазін, О.Я. Савченко, К.Д. Ушинський.

Особистісно зорієнтована модель виховання базується на ставленні вихователя до особистості вихованця, допомозі дитині у самоусвідомленні, відкритті творчих можливостей, стимулюванні прагнення дитини робити «по-своєму», проявляти своє «Я», заохочуванні її до саморозвитку. Дана модель висуває особистість дитини на перше місце, зосереджується на створенні навчально-розвивального середовища. «Особистісно орієнтоване виховання – це утвердження людини як найвищої цінності, навколо якої ґрунтуються всі інші суспільні пріоритети», стверджує І.Д. Бех [1]. Перехід на особистісно орієнтовану модель виховання потребує зміни ставлення педагога до заняття. Відповідно до Базового компонента дошкільної освіти та освітніх програм вихователів повинен організувати зайнятість дитини протягом

усього дня відповідно до інтересів групи. Проте, бажання дітей дуже часто можуть різнитися і педагогові, на жаль, краще організувати освітній процес за навчально-дисциплінарною моделлю навчання. У такому випадку не береться до уваги особистість дитини, її прагнення та ідеї. Гуманізація освітнього процесу, педагогіка співробітництва, взаєморозуміння та взаємоповага зводиться нанівець. Поглянувши на роботу державного дошкільного закладу можна побачити велику наповнюваність груп, у результаті чого педагог зустрічається з такими проблемами, як брак часу на занятті, втрата дитячої уваги та зосередженості, неможливість задовільнити потреби кожного вихованця.

«Якщо педагогіка хоче виховати людину у всіх відношеннях, то вона повинна спочатку пізнати її в усіх відношеннях», – К.Д. Ушинський. Вітчизняний вчений теоретично обґрунтував індивідуальний підхід, а також його впровадження в умови колективного навчання. Педагог зазначає, що єдиної чіткої структурної системи у даній моделі не існує, оскільки наставник не може передбачити усі бажання дитини. У дитиноцентрованій моделі виховання педагог повинен бути, перш за все, творчим та креативним, добрим та чуйним [2, с. 102].

Даючи кожній дитині можливість досягти більш-менш значного успіху у певній сфері діяльності, а особливо виявити себе у тих конкретних діях, що відповідають її природнім можливостям, педагог таким чином індивідуалізує навчально-виховний процес. Важливо розкрити кожну дитину, віднайти у ній найменшу частинку таланту і підштовхувати на саморозвиток – це одна з основних завдань індивідуалізації процесу навчання та виховання.

Одним із найважливіших етапів розвитку особистісно орієнтованої моделі у дошкільній освіті виступає процес гуманізації освітнього простору. Мудрість гуманної педагогіки полягає у наближенні дітей до пізнання себе. Новий підхід до дитини вимагає її залучення в якості партнера під час навчання, як суб'єкта спілкування та діяльності. Тому на нинішньому етапі розвитку дошкільної освіти вкрай важливо створювати такі освітні ситуації, в яких дитина може вчитися, адаптувати і змінювати свій індивідуальний досвід, а головне – шукати рішення, які мають значення в їх власному житті.

Ш.О. Амонашвілі зауважує: «Дитина є Явищем у нашому земному житті, а не випадковістю; дитина як явище несе в собі своє життєве завдання, життєву Місію». Створюйте такі умови, щоб дитина усвідомила велич добрих слів, думок, вчинків, відповідальність за них.

Варто зазначити, що керуючись принципами педагогіки співробітництва, вихователь може уникнути деяких проблем, адже орієнтуючись на особистість дитини, зможе зрозуміти її [3]. Спрямовуючи зусилля на формування позитивного, тривалого і свідомого ставлення дошкільників до виховного процесу, створюючи емоційно позитивну атмосферу в групі, педагог вміло допомагає дітям не розчаровуватися, не втрачати впевненості в собі.

Дошкільна освіта – одна із перших ланок, що має забезпечити соціокультурний розвиток з орієнтацією на загальнолюдські та національні цінності. Базовий компонент дошкільної освіти пропонує наступні засади:

- важливість дитинства;
- збереження та розвиток культури дітей;
- формування найкращих передумов для розвитку та дорослішання дошкільника;
- толерантність та повага до маленької особистості, належне ставлення до набутого особистісного досвіду дитини;
- високопрофесійний підхід до розвитку особистості, раціоналізація отриманих знань, умінь, навичок, породжених потреб, захоплень, ідей, планів та особистісних якостей і вольової поведінки дошкільника;
- пріоритетність соціально-морального розвитку особистості, формування в дітей колективізму, уміння співпрацювати з однолітками, враховувати інтереси оточуючих та узгоджувати їх між собою;
- формування в дітей цілісної, реалістичної картини світу, основ світогляду [4].

Реалізація на практиці особистісно орієнтованої моделі навчання вимагає від педагога вміння виокремити та піднести індивідуальність кожної дитини, тобто застосування в навчально-виховній роботі особистісно орієнтованого підходу.

Уміння жити в мінливому, швидкоплинному середовищі, пристосовуватися до змін, відчувати свободу, проявляти активність, власну творчість, розвинути базис особистої культури, навчити бути членом суспільства – найважливіші завдання виховного процесу, що реалізуються в особистісно орієнтованому підході до дитини.

Реалізуючи у навчально-виховному процесі закладу дошкільної освіти важливість індивідуальності кожної дитини, у вихователя виникає необхідність використовувати індивідуальний та диференційований

підходи, як засоби реалізації особистісно орієнтованої моделі дошкільної освіти. Застосування індивідуального підходу передбачає ставлення до кожної дитини як до самобутньої, оригінальної, неповторної людини, ураховуючи багатогранність і різноманітність характеристик кожної конкретної дитини (статевих відмінностей, темпераменту, характеру, здібностей), усвідомлюючи, що кожна дитина не краща й не гірша за іншу, а діти просто різні.

На основі вищесказаного, виділимо основні ознаки особистісно зорієнтованого навчання:

- основна увага на прагнення дитини;
- гнучка система навчання;
- партнерське спілкування вихователя з дошкільниками;
- співпраця учасників виховного процесу;
- повага до дитини;
- можливість вибору для дошкільника, усвідомлення відповідальності за нього;
- пристосування методик до навчальних можливостей та індивідуальних особливостей кожного;
- заохочення до саморозвитку та самовираження;
- турбота про духовне та фізичне здоров'я вихованців;
- використання набутих дитиною знань у житті.
- засвоєння дітьми програмового матеріалу, з урахуванням бажань кожної дитини.

Отже, у процесі навчання та виховання важлива спільна праця, взаємодія дитини та дорослого. За допомогою спеціально організованого середовища, особливостей спілкування педагог встановлює тісний емоційний контакт з дитиною, тим самим допомагає собі в подальшій реалізації освітніх вимог до дітей. Завдяки впровадженню особистісно орієнтованої моделі навчання та виховання педагоги вирішують чимало важливих, життєво необхідних проблем щодо формування молодого покоління, його соціалізації і самоствердження як особистості в сучасному суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Топка О.А. Особистісно-орієнтований підхід як чинник удосконалення управління процесом виховання в загальноосвітньому навчальному закладі.

URL: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/stud_almanah/63.pdf (дата звернення: 10.10.2020).

2. Аніщук А.М. Індивідуалізація виховання і навчання дітей дошкільного віку : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М.В. Гололя, 2010. 102 с.

3. Амонашвили Ш.А. Как любить детей (опыт самоанализа). URL: <http://booksonline.com.ua/view.php?book=134353> (дата звернення: 10.10.2020).

4. Киричук Т.В. Особистісно орієнтований підхід до дитини в освітньому просторі ДНЗ. *Таврійський вісник освіти*. 2013. № 4. С. 26–32.